IX. évfolyam Székelyudvarhelytt, 1906. október 21. 43. szám.

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet" hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél evre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanitóknak egész évre 6 korona

Felelős szerkesztő: Becsek Aladár.

Hirdetések a legolcsóbban számittatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Az állámi költségvetés és reformok.

Székelyudvarhely, okt. 19

Az első benyomás, melyet az állami költségvetés tesz, jóleső és ez a benyomás részletesebb megfontolás után is megmarad. A hogy a számok fölvonulnak, hálójukba befogadják az ország minden viszonyát, intézkedéseket jeleznek, tevékenységet inditanak; ujra a rendes állami élet perspektiváját varázsolják szemünk elé, melytől már szinte elszoktunk. A nagy rezervoár ujra megtelik és számtalan csövön át táplálni fogja gazdasági, kulturai életünket. A mesterben pedig, a ki az egész vezetéknek gondját viseli, megbizhatunk; érti a maga mesterségét, nem engedi fönnakadni a bonyolódott müvet, az elvégzi a rábizott föladatot, ugy, a mint meg van szabva. A költségvetés realitásában megbizhatunk; nyugodtan bevárhatjuk a részletes számokat és ezek beható kritikáját, nem fogják meghazudtolni várakozásunkat. Miután éveken át éppen csak hogy megélhettünk, most ismét, vállalkozásokba bocsátkozhatunk, holnapra is gondolhatunk, a jövőt készithetjük elő. A nagy szárazság után megfordul az időjárás. Érezni fogjuk, hogy élünk, mert haladni fogunk.

De ez az öröm nincsen keserüség nélkül és a jóleső benyomás mellett borus gondolataink is kelnek Ha csak futólagosan is végigtekintünk a tételeknek azon a szinte beláthatatlan során, melyek a miniszterelnök előterjesztésében a különböző miniszteriumokból összekerültek, megijedünk azon a nagy elmaradottságon, melyen a költségvetés itt is, ott is, száz meg száz ponton segiteni akar.

A szocziális politika tulajdonképpeni kérdései nagy helyet foglalnak el a miniszterelnök előterjesztésében, de a költségvetésnek ide vonatkozó tételei egészben véve oly csekélyek, hogy éppen csak kezdetét jelzik a reformtevékenységnek. Egy kis tétele a kölségvetésnek a kivándorlásra emlékeztet bennünket, mely olyan, mint a láz a betegségben, csak tünete oly kórnak, melynek összes okait nem is ismerjük, legalább nem merjük megjelölni: gyógyitás helyett is csak lázcsillapitó szerekre gondolunk, melyek a baj székhelyét, forrásait meg sem közelitik.

A magyar politikusok nagyrészének még mindig nem nyilt meg a szemök: csakis éppen odáig látnak, a meddig saját érdekeik érnek. Nen lett volna-e jó, ha a miniszterelnök bátran rámutat a sebeinkre és energikusabban hangoztatja szocziális politikánk szükséges irányát és gyorsitandó tempóját?

A miniszterelnök expozéja a pénzügyminiszter expozéja volt, melynek sok örvendetes részlete van, de a mely reformszomjunkat nem oltja, a részleteket igazi egésszé nem füzi. Még a közoktatásügyi költségvetés is, melynek emelkedése igen tekintélyes, nem mutat irányt, nem emliti a reformok szempontjait. Látjuk, hogy minden téren terjeszkedünk, a gyáripart nagy áldozatok árán akarjuk föllenditeni, a munkások sorsát javitani, az adózást egészségesebb alapra helyezni és igy tovább, de a nemzeti reformpolitika nagy vonásai még sem domborodnak ki.

Ezt Wekerle Sándor csak szándékosan tehette, nem akart többet mondani, mint a mit mondott. De miért? Talán mert átmeneti minisztériumhoz nem illik ugy beszélni, mintha évtizedekre berendezkednék? Nem hisszük, hogy ez volna az oka. A kik most kormányozzák Magyarországot, nagyon is hivatottak arra, hogy Magyarország jövő fejlődésének alapvonalait megrajzolják, nem tekintve, hogy ők lesznek-e hivatva az igének testet adni. Nemcsak hivatottak rá, hanem ez kötelességük is. A czélokat megjelölni, az utakat kipéczézni, az első lépéseket megtenni: ezt várjuk tőlük, ez az a nagy szolgálat, melyet most kell tenniök a hazának, melyet senki más nem tehet helyettük.

Azt hisszük abban rejlik Wekerle tartózkodásának oka, hogy ő és az egész kormány érzi, hogy a magyar közvélemény jelenleg mily tájékozatlan a reformok dolgában. Wekerle másképp beszélt volna, ha erős közvélemény támogatja, ha azok, a kik a képviselőházban hallgatták, reformokat követelnének tőle. Ő nagyon jól tudja, mi mindenre van szükségünk, de azt is tudja, hogy ezt nagyon kevesen tudják. Reformprogramokat

Madarak és fák napja.*

A vallás- és közokt. Miniszter ur őméltósága f. évi 26.120 sz. körrendelettel elrendeli: „hogy minden évben meghatározandó külön nap szentelendő arra a czélra, hogy azon a napon a tanitó a hasznos madarak természetével, jelentőségükkel, e madarak védelmének és szaporitásának szükséges voltával, az erre szolgáló módokkal és eszközökkel az iskolai ifjusággal megismertesse és ugyanezt a napot felhasználja arra is, hogy a fáknak és cserjéknek és a hasznos madaraknak fészkelésére és szaporodására való befolyását megvilágitván, a fák és befásitás nagy jelentőségét is megmagyarázza és ahol ezt a helyi viszonyok megengedik és indokolják hasson arra is, hogy a gyermekek a vidéki viszonyokhoz képest legtöbb előnyt szolgáltató fák és csemeték ültetésével tegyék a madarak és fák napját emlékezetessé és általánosan hasznossá!"

Az országos állatvédő egyesület, melynek kérése folytán bocsátódott ki e rendelet, pályázatot fog hirdetni, vagy már hirdetett, évről évre, a madarak és fák napjára alkalmas előadások irására és a dijazott pályamunkát dij nélkül fogja a szükséges mennyiségben rendelkezésre bocsátani: addig is azonban, mig ezen előadás megjelenik, legyen szabad ezen igazán a nép javának előmozditására irányuló rendelet kapcsán, a madarak és fák napjáról egy pár szóban megemlékeznem, annyival is inkább, mivel a miniszter ur őméltósága azon néptanitók névsorának felterjesztését is elrendeli, akik ezen intézmény meghonositása körül kiváló buzgóságot fejtenek ki.

Ismerjük meg először is a madarak hasznos és káros voltának fogalmát. A madarak közvetlenül vagy közvetve szolgálhatják érdekeinket és éppen igy kárunkra is lehetnek.

Közvetlenül hasznosoknak mondjuk azokat, melyek mint a vadászható szárnyasok, baromfiak, izletes pecsenyéjükkel, tojásukkal, zsirjokkal, tollukkal stb. háztartásunkat gazdagitják. Ide sorozhatók azok is, melyek háztartási szükségleteink könnyebb beszerzésében eszközül használunk fel; pl. a *solymokkal* vadásztunk és vadásznak jelenleg is több helyt. Nem külömben ide tartoznak azok, melyek czéljaink elérésében egyébként támogatnak, mint pl. a *huhu*, melylyel a ragadozó madarakat sikeresebben pusztithatjuk s igy vadtenyésztésünket eredményesebbé tehetjük, baromfiainkat biztosithatjuk; vagy a *postagalamb*, mely mint hirvivő, kiváló szolgálatokat tehet; a *keselyük*, melyek főleg a melegebb égalj alatt dög, hulladék eltakaritásával, valósággal közegészségügyi tevékenységet fejtenek ki és a guanó, mely régi madárhegyeken vastag rétegekben található kereskedelmi czikk, szintén a madarak révén közvetlen gazdaságunkra háramló haszon. Nem anyagi, de közvetetlen esztetikai haszon az is, amit a madarak nekünk énekökkel, szépségökkel a természetben, vagy mint házi barátaink szereznek.

Közvetetlenül az emberre veszélyes madár általában kevés, nálunk meg éppen alig van; a károsak csak annyiban ellenségeink, a mennyiben házi állatainkat, gondozott vadállományunkat, halainkat, termesztményeinket pusztitják, avagy épületeinket rongálják.

Közvetve hasznosak azok, melyek a nehány közvetlenül kellemetlen, ragályos, mérges és kulturánknak káros állatokat és növényeket pusztitják; *közvetve károsak* pedig azok, melyek a saját magunknak vagy kulturánknak hasznos állatokat és növényeket pusztitják s a szaporodásukat elősegitő tényezőket veszélyeztetik.

Ezen megkülömböztetés bizonyos részletezést áru! el s némileg már osztályoz is abban a két nagy csoportban, mely szerint az állatokat s igy a madarakat is, csupán károsak és hasznosak beosztásában szokták merlegelni. A madarakat sem lehet azonban ugy megkülömböztetni mint szokásos volt, hogy *egyrészt károsak, másrészt hasznosak*, még pedig azért, mert jelentőségük — nem tekintve a különböző emberi érdekeket — még idő, évszak, ivar, kor, időjárás, hely, sőt egyének szerint is változik. Hogy példával erősitsem ezen állitást, figyeljünk a *seregélyre*. Kétségtelen, hogy a mezőn, legelőn nagy csapatokban megszállva, temérdek kártékony meztelen csigát, rovart pusztit el, állatot pondrótól tisztogat s a gazdának hasznot hajt; de ősszel, mikor felhőszerüen, roppant számban az érett szőllőre veti magát, érzékeny károkat okozhat. Ez a madár tehát oly vidéken, ahol szőllők vannak, ősszel kártékony, az évnek más szakaiban pedig hasznos, valamint mindig hasznos ahol szőllők nincsenek. Forduljunk a *dolmányos varjuhoz* (Corvus cornix). Megfigyelhetjük, hogy tavasszal és ősszel a vetési varjuval együtt a szántó-vetőt követi, fölszedegeti a kártékony pajorokat, rovarokat, tehát a gazdának javát előmozditja. Később mikor a madarak költenek, kifosztogatja a hasznos madarak fészkeit, elfogja az apró szárnyas vadat, esetleg a gabonában is kárt tesz, sőt a gyümölcsöt is eszi. Viszont ha cserebogaras, vagy egérjárásos esztendő van, rengeteget fogyaszt az apró ellenségeink számából. Ez a madár tehát lehet hasznos, lehet káros. Szóval jelentőségét feltétlenül megitélni nem lehet és ilyen eset akad elég. Vannak aztán madarak, melyeket hasznosoknak tartunk, mert régi tapasztalás szerint csupán rovarokat esznek. Igen ám, csak hogy számszerint ki tudná mindegyikről kimutatni, vajjon több káros, avagy több hasznos rovarfajt emésztenek el? Igy vagyunk bizonyos növény és magevőkkel is, melyek nem csupán gazdasági magvakat, hanem dudvamagvakat is esznek. Tovább haladva, szinte nevetségesnek tetszik ma már, hogy lehetett a görbecsörü, karmoslábu ragadozó madarakat csak ugy általában károsoknak mondani, holott köztük sok hasznos faj is akad, pl. a *kék vércse*, mely kizárólag szöcskékből, tücskökből és tulnyomóan káros rovarokból él. A madárfajok jelentősége mindig függ az illető vidék gazdasági és egyéb viszonyaitól, amelyek közt él s függ azoktól a viszonyoktól is, melyek őt az emberrel a legkülönbözőbb módon összehozzák. Vegyük szemügyre csak a *kuvikot*. Ez a kis bagoly nappal nem igen mutatkozik s ha igen, a többi apró madár mind reá támad. Külsője nem valami behizelgő, tömzsi alaku, nagy fejü, szemei aránytalanok, nem szeretik a fényt, szóval egész lénye nem vonzó sőt félelmetes, éjjel hangzó szava kisérteties: mind megannyi ok, hogy babonás emberek a halál hirnökének tarthatták s mások sem fogadják rokonszenvesen. Ehhez járult, hogy alkalmilag rajtakapták, mikor valami apró madarakat fogott. Igy elterjedt felőle az a vélemény, hogy ilyen csunya, éjjel járó s még madárkákat is öldöklő szárnyas, hasznos nem lehet s megérdemli, hogy üldözzük. Hát a látszat, mint annyiszor, ez esetben is csal. Azt a legkevesebben veszik figyelembe, hogy a kuvik külseje mit sem határoz, hogy neki azért kell éjjel röpködni, mert éjjel járó állatokat eszik, temérdek rovart és főleg egeret, melyek nappal nem igen mutatkoznak s hogy madarakhoz csak kivételesen,

*) Tamás Albert tanár előadása „az udvarhelyi r. kath. esperes kerületi általános tanitó-egylet" okt. 17-ikén tartott közgyülése alkalmából.

nem lehet diktálni fölülről, azokat követelni kell alulról. A legfontosabb társadalmi politikai kérdésekben nincsen kialakult közvéleményünk. Ha a képviselőháztól vagy a müveltek közvéleményétől megkérdezzük, hogy melyek legsürgősebb föladataink a közoktatásügy, a közlekedési politika, a közigazgatás, az igazságügy, a pénzügyi politika stb. terén, kitünnék, hogy egyéni vélemény van, a mennyi csak kell, de közvélemény nincs. Ily körülmények közt minden konkrét eszme, mely a népszerü általánosságokon tulmegy, megütközést, idegenkedést, meg'epetést kelt. Talán ezt akarta Wekerle elkerülni.

Be kell érnünk azzal, a mit kaptunk, mert hiszen sokat kaptunk. Azt a biztató kilátást, hogy a munka sok téren egyszerre fog megindulni és munka közben a munka természete föl fogja világositani a közvéleményt, hol van szükségünk a legenergikusabb erőfeszitésre. A mi pedig a mi kivánságainkat illeti, reméljük, hogy a költségvetési vita fogja kielégiteni. Éppenséggel nem vagyunk barátjai annak a szóáradatnak, mely a költségvetési vita czime alatt megindul és sokszor inkább iszapot hord össze, mint az eszmék tisztulását hozza. De most a vitától várjuk az eszmék küzdelmét és kibontakozását. Nem várunk doktrinárius elmefuttatásokat, de igenis, a közvéleménynek a magyar reformpolitika eszméivel való megtelitését. Oly zürzavarosak az állapotok, hogy a vezérférfiaknak elő kell állaniok és gazdag tapasztalatuk, meg tekintélyük alapján föl kell világositaniok az országot. Ez a vita van hivatva, hogy a számokat megelevenitse és eszmék hordozóivá tegye. Ötnegyed milliárd korona nagy pénz, ha jó politikát csinálunk vele; husz millió költségemelkedés nem megvetendő, ha kitünik, hogy a nemzet életét tágitjuk ezzel a pénzzel és minden krajczárt éretten megfontolt czélrá költünk. A fődolog pedig, hogy a nemzet élénk részt vegyen a meginduló munkában, kutató gonddal és lelkiismeretes munkával. Azon a reformmunkán nincsen áldás, melyet rá kell tukmálni a nemzetre. Követelni kell tudnunk, a mit akarunk és akkor minden meglesz, a mit követelünk.

iH.

BELFÖLD.

Enquete a miniszteriumban. Folyó hó 22-én és az ezt kivető napokon a honvédelmi miniszteriumban szaktanácskozmány fog tartatni, s melyre a miniszter által vármegyénk alispánja Dr. *Damokos* Andor is meghivatott. A szaktanácskozmány azon kérdést fogja tárgyalni, hogy minő elvek szerint határoztassék meg a földbirtok minimuma, a melynek alapján az öröklött mezőgazdaságok birtokosai a véderőtörvény 33. §-ában foglalt kedvezményben részesittessenek.

—

Udvarhelymegye Rákóczi temetésén. Udvarhelyvármegye imént tartott közgyülésében, tudvalevőleg elhatározta, hogy II. Rákóczi Ferencz és bujdosó társainak f. hó 27-ikén végbemenő temetésén küldöttség által képviselteti magát. E küldöttség elnökéül *Ugron* Ákos főispán, tagjaiul pedig Dr. *Damokos* Andor alispán, *Gyárfás* Endre és *Ugron* Zoltán törvhat. biz. tagokat választattak meg. A küldöttség tagjai f. hó 26-ikán délután utaznak fel Budapestre, magukkal vive a vármegye koszoruját, melyet Rákóczi koporsójára elhelyeznek.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, okt. 20.

Wekerle Sándor a képviselőház okt. 12-iki ülésén előterjesztette a jövő évi költségvetést s elmondotta expozéját, vagyis bemutatta a kormány politikájának számokban kifejezett képeit A költségvetés számsoraiban jelentkezik minden egyes miniszternek szándéka, czélja, iránya és az egész kormányzatnak szelleme. Minden egyes tétel egész érdekkört világit meg, jelezvén a fejlődést vagy a hanyatlást s az egész expozé, ha őszinte, az ország jelen állapotát és jövő reményeit juttatja kifejezésre.

Wekerle expozéja nagyarányu fejlődést tüntet fel az állami életmüködés minden terén. Minden tárcza keretében jelentékenyen emelkednek a kiadások, a mi bizonysága annak, hogy a kormány támogatja és honorálja a fejlődést, a mely immár jóval meghaladja az egy milliárdos költségvetést.

Wekerle két uralkodó irányát mutatta be látszó szükségleteknek. Az egyik szocziálpolitikai, a másik gazdasági czélokat követ

A kormány szociálpolitikája — mondotta Wekerle — kiterjed a társadalom minden rétegére és az állami közigazgatás minden terére. Ezzel a közhasznu, fejlesztő és fentartó működéssel szemben a szocziálizmusnak destruktiv, romboló munkája érezni fogja az államhatalom és erkölcsi erejének egész tulsulyát.

Gazdasági tekintetben gondot fordit a kormány minden ágazat fejlesztésére s földmivelés, kereskedelem, iparfejlesztés, az utháló zat javitása szerepelnek nagy összegekkel az illető tárczák fokozott szükségleteinek rovatában.

A fokozott kiadásokkal szemben a pénzügyi kormány jelentékeny nagyobb bevételeket is irányozhat elő. De megmondotta Wekerle nyiltan, hogy ezek a megduzzasztott bevételi előirányzatok nem lesznek elégségesek a folyton szaporodó kiadások fedezésére. Gondoskodni kell tehát a jövedelemnek nagyobb mértékü szaporitásáról.

Itt kitért Wekerle a kiegyezés kérdésére s abbeli reményét fejezte ki, hogy minden pesszimizmus ellenére is sikerülni fog megegyezésre jutnia az osztrák kormánnyal. Ha ez a remény valóban beválik: akkor lehetséges lesz függetlenné tenni a fogyasztást és szaporitani a jövedelmet ennek a révén.

Kilátásba helyezte Wekerle a nagyarányu beruházást, a melynek hivatása volna, hogy a gazdasági föllendités szolgálja. A beruházás csak nagyobbszabásu hitelmüvelet utján volna keresztülvihető, de csak akkor hajlandó ezirán a pénzpiaczhoz fordulni, ha az akczióra fölötte kedvező körülmények jelentkeznek.

*

Az öt törvényjavaslat között, a melyet Kossuth kereskedelmi miniszter a képviselőház elé terjesztett, van kettő, amely a gazdasági külön-

---

szükségben nyul s akkor is inkább káros fajokat fogdos.

Az egyedül szilárd alap, melyre a madarak *jelentőségének* elbirálásában helyezkednünk kell, életmódjuk és főleg táplálkozásuk tüzetes ismerete. E tekintetben pedig tudásunk nagyon hézagos. Életükről ugyan már némileg tájékozódtunk, de táplálékukról általános fogalmunk csak nagyban, egészben van. És ez is vajmi töredékes s igy hiányos tehát az a felelet is, amelyet e kérdésre adhatunk. Mit eszik ez, vagy az a madárfaj? E tekintetben minálunk mindeddig vajmi kevés történt s kivéve Ész. Amerika Egyesült Államait, melyhez ujabban Németországot jegyezhetjük, másutt sem sok. A gyakorlati amerikai észjárás már évekkel ezelőtt ezen a téren is megelőzte az óvilágot, mert földm. miniszteriumának kebelében szervezett élettani osztály feladatai között a madárfajok gazd. jelentőségének tüzetes vizsgálata, kiváló helyet foglal el; sőt az idevágó kutatásokat, gyomor- és begytartalmak nagy sorozatainak meghatározását külön szakosztály végzi s az eredményeket folyó közlemények révén bocsátja nyilvánosságra, hogy a gazdaközönséget tájékoztassa s a tanulságokat közkincsé tegye. Ilyen vizsgálódás nálunk is volt s igy kimutatták pl. a *kakukról*, hogy 13 kakuk, még pedig 11 öreg és 2 fiatal, ápr.—aug. időközben, 4 különböző helyen, 10 különböző napon, főleg cserebogarakat, szőrös és kisebb mértékben csupasz hernyókat, kevés bogarat és egyéb rovart evett. A fiatalok sok növényi táplálékot esznek. A táplálék majdnem kizárólag erdészetileg és gazdaságilag igen káros rovarfajokból áll s igy a kakuk kiválóan hasznos munkát végez, amit különben az a körülmény is bizonyit, hogy bizonyos rovarok, hernyók elszaporodásakor gyomortartalmát főleg ezek teszik.

Ezen alapon a legtöbb madárfajról megközelitőleg helyes itéletet mondhatunk; de tisztán és megingathatatlanul áll az a tétel, hogy e madarak hasznáról és káráról gyakorlatilag élve e beosztással — való fogalmunk, mindig hü tükre természetrajzi ismereteink mértékének s igy minél jobban megismerkedünk életmódjukkal, annál gyümölcsözőbb a tanulság, mert annál helyesebb a jelentőségükről való fogalom.

Védelem és a szaporitás szükséges volta.

A madárvédelem nem uj keletü dolog; már a Szent Irás is több helyütt emliti, hogy védeni kell a madarakat, mert ők is érző lények. Már az ősi népek védelemben részesitették a madarakat, épugy, mint a többi állatot, melyek hasznot hajtottak. A külföldön már számos egyesület tette czéljává a madárvédelmet; kivált Németország. Hazánkban e téren kitünnek: *Hermann* Ottó és *Chernel* István.

Azt mondhatná valaki, hogy mindezek még nem indokolják a madárvédelem szükségességét. Pedig nem csak anyagi előnyök miatt van erre szükség, hanem aesthetikai szempontból is. Régebbi irók, költők munkáiban lépten-nyomon találkozunk egy egy erdő, mező stb. leirásában madárral; valóságos gyönyörrel olvashatjuk, hogy erdő, mező csengett a madárdaltól, a levegőt a szebbnél szebb madarak ezrei szelték át Mindennek ma már alig van itt-ott néhány félreeső erdőrészletben — halvány mása. Bejárhatunk nagy területet s nem halljuk a harkályok vidám kopogását, nem gyönyörködhetünk az erdő füge ácsaiban; nem hallunk fülemile csattogást, rigó-futtyot, vadgalamb bugást, nem mindenütt jut alkalmunk, hogy a kakukmadár jóslatát meghallgassuk: hány évig élünk még? Milyen élvezet lehetett a V alakban tovarepülő darvak hatalmas rajait figyelni, mindőn azok busan krugatva mondtak „Isten hozzádot" őszkor, mocsáros vidékeinknek Mindennek nagy részben vége; mert hovatovább csak a régi irók müveiből s nagyanyáink elbeszéléséből ismerjük. Azt azonban már nem egy diák tapasztalta keserüen, hogy midőn az órák közé eső várva-várt 10 percznyi szünetkor, hamarosan előszedte szép piros pozsgás almáját s belélharapott nagy gyönyörüséggel: az tele volt kukaczczal. Milyen csalódás! Pedig ha több énekes madarunk volna, ez vajmi ritkán fordulna elő. A folyton terjedő kultura ép azoktól a helyektől fosztja meg leginkább a lég vándorait, hol azelőtt meleg, csendes fészket épitettek; az odvas fák, sövények, száz meg száz madár otthonát rejtették el, a nádasok, vizenyős helyek, erdők stb. tarolása megfosztja kis dalosainkat nemcsak tanyáiktól, hanem élelmük egy részétől is. Egy nemrég megjelent közlemény arról ad hirt, hogy Spanyolországban évente milliókra rug az elpusztított madarak száma, hogy a télviz idején melegebb hazát kereső szárnyasok tollaiból vagyont szerezzenek. Védenünk kell tehát a madarakat, ha nem akarjuk, hogy a közel jövőben erdeinkben teljesen megszünjék a madárdal, gyümölcsfaink ágai pedig kopáran meredjenek égnek még nyár derekán is.

Tudvalevő dolog, hogy énekeseink javarésze főleg rovarokkal táplálkozik s hogy milyen pusztitást visznek véghez, erre csak egy példát kivánok felhozni. Vidékünk állandó lakója a kék czinege, évente 12—16 fiókát költ és nevel és kisérletek bizonyitják, hogy egy czinege átlag $6^1/_2$ millió rovart emészt el az év folyamán s könnyü kiszámitani, hogy egy czinege-család évente huszonnégy millió rovart pusztit.

Egy rigó egyszeri lakmározásra elkölti a legnagyobb csigát, ami annyit jelent, mintha egy egészséges gyomru ember egyszeri étkezésre egy egész marhaczombot enne meg. A kis vörösbegy pedig annyi rovar táplálékot vesz magához naponta, mintha egy ember 10—12 m. hosszu és 12—15 cm. átm. kolbászt fogyasztana el.

A pár példát csak azért soroltam fel, hogy halvány képet nyujtsak az énekes madarak hasznáról s rámutassak arra az óriási pusztitásra, melyet azok a kártékony rovarokban tesznek. E példákkal bizonyitottam a madárvédelem hasznát és szükségességét; de a madárvédelmet nemcsak aesthetikai, ethikai és anyagi szempontból kell gyakorolni, hanem előirja azt a törvény is és legjobban a földm. min. 1901. 24 655 sz. körrendelete.

1878. év tavaszán hazánk felső vidékein a *Liparis dispar* nevü lepke hernyója oly nagy mértékben lépett fel, hogy a gyümölcsfák leveleit mind leette; a nyár vége felé a tömérdek lepke annyi petét rakott, hogy a gyümölcsfák és más fák minden ága sárgállott tőlük. Amint a hegyekben az első hideg napok beköszöntöttek, czinkéink lejöttek a völgyekbe és a sok lepketojást alig egy-két nap alatt mind felemésztették, ugyannyira, hogy keresve is alig lehetett találni.

Az *ökörszem*-pár 16 óra alatt óránkint 36-szor, egy nap alatt 576-szor visz kicsinyeinek táplálékot. Az ökörszem évenkénként kétszer költ és mindig 8—10 fiat nevel fel: elképzelhetjük tehát, hogy egy család mily teménytelen sokaságu kártékony rovaroktól szabadit meg egy fenyvest (mert az ökörszem leginkább itt tartózkódik), melynek hektárjára legkevesebb 10, e fajtabeli madárpár számitandó. Hogy a madaraknak ebbeli müködését emberi erő még csak megközeliteni sem képes, bizonyitja az a körülmény, hogy a breznói erdőhivatalhoz tartozó kincstári erdőkben 1870 ben a *szu* (Bostrichus typographus) pusztitására 40.000 frtnál többet költöttek és a rovar mégis 100.000 köbméterre becsült fát pusztitott el.

Az erdők, berkek éneklő szárnyasai oly sok hasznot nyujtanak nekünk, hogy gondozásuk érdekeit soha elég gyakran nem hangoztathatjuk. Megesett már az, hogy a pusztában kiáltozó szavát is meghallották s nagyon kevés az, amit a nem hivatásos madároltalmazóinak is meg kellene tennünk a szárnyasok érdekében. A természet dermesztő halotti köntöse: a hólepel hazánkban, kivált felföldeinken,

válás programmjának hiveit különösen érdekelheti. Az egyik a hazai ipar fejlesztéséről, másik pedig a magyar kereskedelmi tengerészet segélyezéséről szól. Mindkettő czélja közös, előkésziteni az országot arra az időre, a mikor az Ausztriától való gazdasági elválás végre nem lesz többé elódázható és megteremti azokat a feltételeket, a melyek nélkül az átmenet ugyszólván elképzelhetetlen.

Az iparfejlesztésről szóló javaslat az, amely különösen érdekelhet bennünket. Nagyon is meglátszik rajta az uj idők szelleme és az eddigi állapotokkal szemben bizony nagy haladást jelent, mikor egy miniszteri előterjesztés indokolásában annak a nyilt bevallását olvashatjuk, hogy az iparfejlesztés szükséges, mert a gazdasági önállóságra készülünk. Az iparfejlesztésről szóló javaslatot tehát az önálló vámterület előkészitésének első pozitiv tényeként üdvözölhetjük és üdvözöljük is, a melynek reméhetőleg jóval nagyobb határa lesz, mint az eddigi iparfejlesztő törvényeknek volt.

A kereskedelmi tengeri hajók segélyezéséről szóló javaslat is gazdasági önállóságunk utjait egyengeti, mert azt czélozza, hogy tengeri forgalmunk erősödjék és egyetlen szabad és gátolhatatlan tengeri utunk a jövőben, a mikor esetleg osztrák és egyéb gazdasági küzdelmek fogják megnehezíteni a vasuti forgalmat, legyen a kezünkben egy szabad utvonal, a melyen akadálytalanul eljuttathatjuk termékeinket a külföldi piaczokra.

Kossuth javaslatai tehát igen nagy fontosságuak a gazdasági elkülönitésért folyó nagy harcz történetében és az uj kormány bebizonyitotta, hogy elhagy a régi rend csapásait és egészen uj utakon akarja vezetni a nemzetet. Ez az ut a gazdasági különváláshoz vezet és a kormány igazolta, hogy szemei előtt ez a törekvés lebeg.

*

A kormány megalakulásakor pozitiv igéretet kaptunk, hogy első feladatának fogja ismerni egy az alkotmány biztositékokat magában foglaló törvényjavaslatot készíteni. Andrássy belügyminiszter már elkészült a javaslattal és nemsokára a Ház elé terjeszti.

Érthető kiváncsisággal várjuk a javaslatot. A multban annyit szenvedtünk és oly sokat tapasztaltunk, hogy szinte életbevágónak tartjuk e kérdés megokolását.

Mennyire fog ez a biztositék kiterjedni — nem tudjuk. Annyi bizonyos, mert másképen nem is lehet, hogy annyira ki kell terjednie, hogy a közelmultban előforduló események ne ismétlődhessenek.

Mindenesetre örvendetes jelenség, hogy — mint értesülünk — a kormány elsősorban is a vármegyék anyagi függetlenségének biztositására gondol. Tapasztalhattuk, mily védvárai voltak a vármegyék az alkotmánynak és igy teljesen észszerü dolog, hogy az alkotmány biztositását a kormány éppen a vármegyében kezdi.

HIREK.

Székelyudvarhely, okt. 20.

Nőegyleti gyülés. A helybeli jótékony Nőegyesület választmánya ma vasárnap, d. u. $^1/_2$2 órakor, a vármegyeháza kistermében ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghivja az elnökség. Tárgysorozat: Bejelentések. Ellenőri állás ideiglenes betöltése. Fillérestélyek rendezése. Tea-estély. Szegény tanulók felruházása. Segély kérések tárgyalása. — Inditványok. A tagok annyival pontosabban jelenjenek meg, mert — a sürgős ügyek elintézése után — az érdeklődők együttesen mehetnek aztán a vármegyeház nagytermében tartandó *ker. szocziális kurzusra*, ahol helyeket fognak fentartani.

Polgármesterek országos nagygyülése. A rendezett tanácsu városok polgármesterei, november 4. és 5-én Budapesten értekezletet fognak tartani. Ez értekezletre *Szentpáli* István miskolczi polgármester. mint a végrehajtó bizottság elnöke, ezt a meghivót küldötte szét: A rendezett tanácsu városok 1904. évi május hó 14-én tartott orsz. értekezlete által kiküldött bizottság határozata értelmében a r. t. városok országos nagygyülése folyó 1906. évi november 4. és 5-én fog Budapesten megtartatni. Van szerencsém a r. t. városok polgármestereit és tisztviselőit ezen nagygyülésre tisztelettel meghivni. Tárgysorozat: 1. Az országos kormányhoz intézendő emlékirat: a) egy külön városi törvény alkotása; b) a városok anyagi helyzetének javitása; c) a szolgálati pragmatika megalkotása; d) a tisztviselők fizetésének rendezése s ezzel kapcsolatosan a tiszti fizetések ideiglenes rendezése tárgyában beadott inditvány. 2. A városok országos egyesületének megalkotása. 3. A városok kötelező tüzkárbiztositása tárgyában beadott s esetleg a nagygyülés napjáig beérkezendő inditványok. A gyülés helye az uj városháza (Váczi utcza) tanácskozó terme, kezdete délelőtt 10 óra. A nagygyülés napját megelőzőleg november 3-án este a Royal-szálló termeiben ismerkedési estély tartatik.

Városi közgyülés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete f. hó 18-ikán délután *Gotthárd* János polgármester elnöklete mellett egy rövid félórás rendkivüli közgyülést tartott. A közgyülés megállapitotta az 1907. évi virilisták névsorát, melyet másik helyen közlünk. Soó Rezső azon ajánlatát, melyben a vár előtt levő telkét a városnak megvételre felajánlja, a 86. XXII. t.-cz. 110. §. értelmében egy 30 napra egybehivandó közgyülés tárgyául kitüzték. *Simó* József vágóhidi szolga évi fizetését 360 korról 400 krra felemelték, végül a ref. leányiskolának 5 öl tüzifát adtak.

A keresztény szocziális kurzus, melyről mult számunkban megemlékeztünk, tárgysorozata a következő lesz: *I. október 21.* vasárnap d. u. 2 órakor a vármegyeházban a következő előadások lesznek: 1. A szocziális mozgalmakról. *Haller* István, az Orsz. Kath. Szöv. titkára. 2. A munkáskérdés. *Szalánczy* Andor, az „Igaz Szó" szerkesztője. 3. A kisgazdaságok reformja. *Cséplő* Ernő közgazdasági iró. 4. A nép vasárnapja. *Meizel* József pléb. (Segesvár.) — *II. október 22.* délelőtt 9 órakor ugyanott: 1. Gazdasági oktatás a népiskolában. *Szegh* Dezső, az „Uj Lap" segédszerkesztője. 2. A néptanitók szocziális feladatai. *Gyurovetz* Károly tanitó. 3. Az ipartörvény revizioja. *Kovács* Pál orszgy. képv. 4. A keresztény szövetkezetről. *Szabó* György esperes. — *III. október 22.* d. u. 5 órakor ugyanott: 1. Katholikus egyesületi élet. *Szemlér* Ferencz tanár. 2. Tagositás. *Zakariás* János orszgy. képv. 3. A kis- és népiparról. Dr. *Ernst* Sándor országgyülési képviselő. 4. A nőnevelés és védelem. *Szentiványi* Károly, az Orsz. Kath. Szöv. igazgatója. — D. u. 3 órakor ugyanott: 1. A kisemberek jogvédelme. *Nagy* Emil orszg. képv. 2. Az erdélyi kivándorlás. *Ugron* Gábor orszgy. képv. 3. A kereszténység és a haladás. Dr. *Giesswein* Sándor orszgy. képv. 24. d. e. a kurzus tagjai részt vesznek a templomszentelési ünnepségen,

---

némely esztendőkben késő tavasz multáig valóságos temetővé alakitja a szárnyasoknak is tápot adó anyaföldet. Éneklő szárnyasaink hasznos voltát ismételten bizonyitgatni fölösleges; őket védenünk kell, mert a szentirás szavai szerint is: a levegő madarairól gondoskodás tétetik. Alkalmas időpontban kell az óvóintézkedéseket megtenni, még pedig ősz vége felé. Mindenesetre azonban a nagyobb havazások beálltát megelőzőleg, mert igy a félénkebb madársereg előtt sem lesznek az eleinte idegenszerü óvó alkotmányok oly ismeretlenek.

Tanyaépületeket, majorokat környező erdőrészek, gyümölcsösök, kertek, ligetek alkalmasoknak látszó pontjai, általában pedig az erdők széle, mindenütt önként kinálkoznak mindarra, a miket szárnyasaink ellátása érdekében foganatba vehetünk. Főleg vadász, erdész emberek előtt jól ismert védettebb pontokat válasszunk.

Ha az éhező szárnyasok élelmezését akarjuk elsősorban biztositani, legegyszerübb nehány szál deszkából összetákolt tető alá eleséget szórni. Ámde ilyesmihez kevés az alkalmas hómentes terület; a szél ellen pedig oltalmat alig nyujt. Czélszerü másfélméter magas asztallábra félméter széles s $^3/_4$ méter hosszu asztallapot erősiteni. Azt egyben alkalmas keretbe foglaljuk, hogy a szemes táplálék onnan le ne peregjen. Az asztal fölé $^3/_4$ m. magasságban az asztalláb felső folytatásaként, de még czélszerübben négy oszlopon nyugvó tető-sátrat állitunk s azt tövises galyakkal befödjük. Ilyen tető kevésbbé idegenszerü a szárnyasok előtt; csakhamar rászállanak, onnan pedig tudomást szereznek a rájuk váró eleségről. Emberlakta helyek kötelékébe állitott etetőknél czélszerü azokat bokrokkal, csalitokkal fedett pontokra helyezni, zordabb telek idején lakások és gazd. épületek falaira, ajtók fölé vagy ablakok mellé erősitett deszkák, ráhintett eleséggel, nyitott asztalként hivogatják a didergő sereget. Külön ilyes czélokra még nyaranta felrétett gabona vagy zabkalászok, kévécskék alkalmas helyeken egyszerü póznákra tüzve jó szolgálatokat tehetnek. Lakásoktól távol eső helyekre kitett etetőket a varju, szarkanépség alaposan meg szokta dézsmálni. Czélszerü számukra külön etetőt állitani, a hova konyhahulladékot, csont, bőr és fel nem használható husdarabkákat teszünk. Varjufélék ilyesmit a szemes táplálék elé helyeznek s békét hagynak egyébnek. Éneklő szárnyasaink által kedvelt madáreleséget ma már minden boltban vásárolhatunk, a háztartásban s gazdaságban is rendelkezésünkre áll: buza, rozs, árpa, köles, zab, kendermag, napraforgó, aszalványok stb. Készletben áll néhol a rigófélék által kedvelt fenyőenyv is. Az aszaltgyümölcs-féle, legyen az a leghitványabb vadkörtve, vadcseresznye, kiválóan alkalmas csemege. Czélszerü továbbá az asztalra helyezett edényt vizzel megtölteni, mely ha befagy, délben csak felenged s pár csöpp elég a szárnyasnak.

Lakások közelébe menekülő czinegeféléknek kedvelt csemegéjük a szalonnabőr és faggyu. Egy-egy szembeötlőbb faágra aggatott szalonna vagy faggyudarabok ellen valóságos tömegostromokat inteznek. Mégis talán legczélszerübb az összes szárnyasok körében legkedveltebb magnemü, vegyitve napraforgóval, bogácscsal, mákfejekkel, sőt nehány feltört dió és mogyoróval is.

Verebeken kivül néha egerek, cziczkányok is a teritett asztalban osztozni kivánnak. A hol mókusok tanyáznak, ott természetesen diót, mogyorót stb. kitenni, meddő fáradság.

Ha védenczeink az etetőhöz hozzászoktak, ne feledkezzünk meg a rendes, pontos kiszolgálásról, mert különben fáradságunk kárbaveszett dolog.

Czélszerü továbbá a fészkelőhelyekre is kiterjeszteni figyelmünket.

Fák és cserjék befolyása; a befásitás nagy jelentősége.

Kik a természetet kedvelik és megfigyelik, azoknak bizonyára feltünt, hogy erdeink vidám zenészei napról-napra fogynak, számuk gyérül, sőt helyenként már egyes erdők némák, csendesek. Nem hallatszik madárdal, nincs vidám madárcsevegés, mely a fenséges magányban az üdülő emberek lelkületét felviditja, a természet fenségébe elmerengni engedi. Mindennek oka a kultura haladása, mely ásóval, kapával mindent kiirt; oka az emberi szivtelenség, mely kedvtelésből üzi a szárnyas hadat, a gazdagság jóltevőit.

Az utóbbi évtizedek alatt a mezei gazdaság ugyszólvan minden talpalatnyi helyet elfoglalt, minek következtében az ott levő fák és bokrok mindmegannyi fészkelő és pihenőhelyek — kiirtattak. Tekintsünk csak végig gabonatermő rónáinkon, hány fát vagy bokrot fogunk ott találni? Hát még erdőt? Pedig hány madárnak szolgálnának ezek rendes tartózkodási és fészkelő helyül! Ennek következménye azután az, hogy apró madaraink az ilyen vidékeket elhagyják, a kártékony rovarok és dudvák pedig tulszaporodnak s a gazda fejére nőnek. Már-már pusztuló félben levő énekeseink számát többféle utou-módon szaporithatjuk. Hogy madaraink létfeltételét biztositsuk, pótolnunk kell a kultura nyomán elpusztult fészkelési helyeket. Oly helyeken, hol sem erdőségek, sem lombos, fás területek nincsenek, mesterségesen kell létesitenünk azokat, hogy alkalmat adjunk a madaraknak fészkeket rakhatni. A befásitás czélja nemcsak a madarak védelme, hanem czélja egyes helyek szépitése, termékenyebbé tevése. Legalkalmasabb területek erre oly földek, melyek sem szántóföldnek, sem rétnek, sem más gazdasági czélra nem használhatók. Ily helyek amugy is kopáran, haszna-vehetetlenül parlagon hevernek, semmi hasznot nem hajtanak, de ha befásitjuk, elérjük azt, hogy életfeltételt biztositunk oly lényeknek, melyek ha nem is helyhez kötötten, de indirekt uton hajtanak hasznot, hogy e helyekről szerte-széjjel repülve, pusztitják a környezetben levő káros rovarokat. Az ilyen ültetvény mélyen felszántott és megboronált talajt kiván. A munkát ősszel kell kezdeni, hogy a téli fagy a talajt jól átjárja s lazává tegye. Vizenyős talajnál elegendő egyszeri felszántás, mig kövecses részt mélyebben kell felszántani, hogy ezzel a kellő nedvesség tavasszal biztositva legyen. Mivel az ültetvények kezelése már a kertészet szakmájába vág, azért ismertetését mellőzöm. Ily ültetvényekhez ajánlatos fagyalt, kökényt, vadrózsát, bodzát, fenyőt, vadszőlőt, galagonyát használni, ezeket évenkint metszeni, miáltal sürübbek lesznek s biztos vedelmet nyujtanak a madaraknak. Ne sajnáljuk ily ültetvények létesitését, mert ezzel segitjük elő leginkább hasznos éneklő madaraink szaporodását.

A madaraknak tehát birtokunk és jólétünk szempontjából nagy értéke van. Nélkülözhetlen szemet alkotnak az élőlények lánczolatában; az állatvilág egyensulyának hathatós őrei ők, mert megakadályozzák más állatosztályok, kivált a rovarok tulkapásait, melyeknek kiszolgáltatva az egész természet alighanem elpusztulna. A haszon, mit nekünk szereznek, persze nem számitható ki, még kevésbbé becsülhető meg, mert e tekintetben még sok az eldöntetlen kérdés; az azonban meglehetősen bizonyos, hogy ez a haszon nagyobb mint az a kár, mely a madarak révén reánk háramlik. Ezért tehát helyesen cselekszünk, mikor őket oltalmunkba, ápolásunkba fogadjuk.

A kultura folytonos fejlődésével mindinkább eltünedeznek az erdők, a mezőgazdaság minden bevetni érdemes földdarabkát lefoglal és teljesen érthetetlen módon minden sövényt, facsoportot és bokrozatot kiirt. Hova vezet végtére mindez, mikor lassankint a madarak minden menedéke elpusztul, melyek költőhelyeket, táplálékot és védelmet, létük legfontosabb feltételeit nyujtották? Védjük a madarakat!

este ½8 órakor estély a „Budapest“ szálló nagytermében. — A kurzus látogatása dijtalan. Külön meghivók nem bocsátatnak ki. Minden érdeklődőt szivesen lát a rendező bizottság. — Félreértések kikerülése végett meg kell jegyeznünk, hogy a zárt ülésekben a *zárt* szó nem a nyilvánosság kizárását jelenti, hanem azt, hogy mig a nyilvános üléseken csak előadások lesznek eszmecserék nélkül, addig a zárt ülésekben ki-ki elmondhatja véleményét az ismertetett kérdések fölött, szóval polemizálhat az előadókkal.

Rákóczi ünnep Székelyudvarhelyen. Vármegyénk és városunk közönsége, *Zrinyi* Ilona fejedelem asszony, II. *Rákóczi* Ferencz, *Thököly* Imre és a többi bujdosó kuruczok drága porainak hazaérkezése alkalmából, részben a II. Rákóczi Ferencz kassai lovas érczszobrának, továbbá a helybeli szegény tanuló gyermekek és a Tulipánkert Szövetség ideval ó fiókjának javára e hó 30-án, kedden, a Budapest-szall. nagytermében, *Hevesi* Béla szintársulatának közremüködésével — *disz estélyt rendez.* — A müsor főbb pontjai ezek: Nyitány a szinházi honvéd- vagy a helybeli zenekar által. Prológ, tartja *Baghy* Gyula rendező. Zrinyi Ilona jellemzése. Részletek a „*Hajduk hadnagyá*“-ból. Szavalat. Rákóczi és Thököly jellemzése. Részletek „II. *Rákóczi Ferencz fogságá*“-ból. Élőkép. Hymnus. Rákóczi induló. Örömmel értesülünk, hogy Zrinyi Ilona, II. Rákóczi és Thököly rövid plasztikus vonásokkal való jellemzésére *Schiller* Irma, polg. isk. igazgatónőt és *Nosz* Gusztáv tanárt nyerte meg a rendezőség. Kezdete fél 8 órakor. A helyárakat mérsékelten emelik és tekintettel a jótékony czélokra, felül fizetéseket is köszönettel fogad a rendezőség. A helyek előjegyzése már e hó 25-én megkezdődik. A helybeli iskolák tanulói olcsó diák jegygyel léphetnek be. — Reméljük, hogy az ünnep fensége, a müsor változatossága és a jótékony czél miatt mindnyájan ott leszünk.

Nemzeti kegyelet és Nőegyesület. — Zrinyi Ilonának, II Rákóczi Ferencznek és a többi kurucz bujdosóknak áldott hamvait e hó 29-én hozza haza a magyar nemzet kegyelete. — Ezen alkalommal országszerte fenséges ünnepségeket rendeznek. Reméljük, hogy az arra illetékes hatóságok, testületek, intézetek és egyesületek mind megfognak mozdulni. A nagy közönség pedig, a most itt működő szintársulat közremüködésével ünnepi estélyt rendez. A jótékony nőegyesület, habár gondolatunk szerint — nem érezheti magát hivatva a kegyeletes nemzeti ünnepély rendezésére, és igy vezető, irányitó szerepet se vállalhat, — mégis hisszük, hogy tagjai minden az ünnepélyrendezésére vonatkozó mozgalomban készséggel fognak részt venni és örömmel csatlakoznak az ünneplőkhöz, sőt — szükség esetében — aktiv szerepléstől se fognak vonakodni.

Uj ügyvéd. Dr. *Ferenczy* Gábor az ügyvédi vizsgát a marosvásárhelyi ügyvéd-vizsgáló bizottság előtt sikerrel kiállotta. Az uj ügyvédiroddáját Oklándon nyitja meg.

Eljegyzés. *Hann* József helybeli kereskedő, eljegyezte *Keresztes* Mariska kisasszonyt Gyergyó-Ditróról.

Városi virilisták. Székelyudvarhely város 1907. évi legtöbb adófizetés utjáni képviselőtestületi tagok névsorát az evégett delegált bizottság a következőleg állitotta össze: 1. Embery Árpád 2740·26, 2. Ugron Ákos 2220 84, 3. Szöllősi Samu 2194·63, 4. Florián Bogdán 1656·20, 5. Ev. ref. Collegium 1311·11, 6. Koncz Ármin 1012·32, 7. Dr. Horváth Károly 1010, 8. Dr. Valentsik Ferencz 982·74, 9. Fernengel Gyula 858.27, 10. Fábián József 795·47, 11 Szabó Ferencz 794·14, 12. Dr. Solymossy Lajos 782·08, 13. Persián János 770 18, 14. Gyarmathy Ferencz 762·84, 15. Gróf Mikes János 747·82, 16. Rösler és Gábor 689·54, 17. Ev. ref. egyhmegye 686·77, 18. Szabó Albert 684·12, 19. Szabady Ferenczné 642·27, 20. Kassay F. Dezső 616·76, 21. Dr. Nagy Sámuel 613 60, 22. Haáb és Heitz 601·12, 23. Dr. Török Albert 599·92, 24. Heitz Vilmos 583, 25. Sükösd Miklós 581, 26. Vánky Kálmán 575·77, 27. Dr. Lengyel József 547·24, 28. Kassay F. Ákos 506·10, 29. Szenti Bálint 505·48, 30. Csanády Zalán 492, 31. Frölich Zsigmond 490 81, 32. Becsek Aladár 476·70, 33. Jánossy Gyula 474·40, 34. Hein Pál 467·67, 35. Sterba Ödön 462 60, 36. Dr. Ráczkövy Sámuel 461·60, 37. Dr. Gölner Béla 436·32, 38. Dr. Vass Lajos 412·20, 39. Dr. Sebessy János 405·20, 40. Gyertyánffy Gábor 381·68. *Póttagok:* Dr. Pál Ernő 375·16, Solymossy Endre 363·68, Haberstumpf Károly 357·84, Galter János 352·28, Sámson Lajos 351·24, Szentpétery Gergely 346·15, Dr. Solymossy István 342·62, Gönczy Lajos 334·60, Gergely Ferencz 332 53.

Az udvarhelyi ref. egyházmegye, mint jeleztük, f. hó 24 ikén d. e. 9 órakor, a ref. kollegium nagytermében *Péter* Károly esperes elnöklete mellett tartja rendes közgyülését.

A Korcsolyázó egyesület a mult vasárnap tartotta meg közgyülését Dr. *Damokos* Andor elnöklete mellett. A pénztár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését, mely szerint a pénztárt 1154 korona 43 fillér maradványnyal rendben találták, tudomásul vették. Ezután megállapitották a jövő évi költségvetést 1330 korona előirányzattal. Megkeresik a városi tanácsot, miszerint a Korcsolya-egyesülettel közösen a sétatéren, a jégpálya közelében, egy illemhelyet épitsenek. Dr. *Damokos* Andor elnöknek az alapszabályokra tett módositásait elfogadta a közgyülés, s azt illetékes helyre megerősités végett felterjesztik. Az 1906/907. évi tagdijak a következőkben lettek megállapitva: 1 személy-jegy 6 kor., 2 személyes családjegy 9 kor., 3 személyes családjegy 11 kor., 3 személyen tul minden családtag még 1 kort fizet; tanulójegy 3 korona; uj tagok, nem értve ide a tanulókat, beiratás dij czimen 2 kort fizetnek. Végül a választásokat ejtették meg a következő eredménynyel: Elnök: Dr. *Damokos* Andor, titkár: *Becsek* Aladár, jegyző: Dr. *Majthényi* Miklós, pénztáros: *Vajna* Zoltán, gazda: *Dobó* Zoltán; választmányi tagok: *Fejes* Áron, Dr. *Bodolla* Gábor, *Leichtner* Gyula, *Persián* János, *Simó* Mátyás, Dr. *Gölner* Béla, Dr. *Kovácsy* Albert, Dr. *Horváth* Károly, *Szabó* Árpád, *Molnár* Károly, *Freyberger* Miksa, Dr. *Horváth* Kálmán.

Oltáregyesületi alakuló gyülés. A Szt.-Ferencz rendiek által nem régiben feloszlatot Oltáregyesület f. hó 14-én *Mikes* János gróf plebános ujra megalakitotta, kinek meghivására mintegy 120 hivő jelent meg a kath. leánynövelde nagytermében. Mikes gróf megnyitó beszéde után ideiglenes tisztikart választottak és elhatározták, hogy f. év november hó 4-én szentségimádással egybekötött közgyülést tartanak, melyen megállapitják az alapszabályokat és végleges tisztikart választanak. Diszelnök lett: Özv. gróf *Mikes* Benedekné és özv. *Ugron* Lázárné. Igazgató: *Mikes* János gróf. Elnök: Dr. *Válentsik* Ferenczné. Alelnök: *Schiller* Irma és *Homolay* Lajosné. Jegyző: *Dézsy* Lajos káplán. Ruhatáros: a zárda főnöknője. Gyülés végeztével a jelenvoltak midnyájan beiratkoztak az Oltáregyletbe. Beiratkozni állandóan lehet a plebánián d. e. 11—12 óráig.

Községi vizsgálatok. *Szabady* Tivadar homoródjárási főszolgabiró ez őszi községi vizsgálatai alkalmával — mint velünk közlik — ugy Székelydálya mint Ábránfalva községekben a községi pénztárnokokat állásaiktól szabálytalan pénztárkezeléseik miatt felfüggesztette. Az előljáróságok ellen a fegyelmi eljárást elrendelte. A mint értesülünk a főszolgabiró a járás többi községeit is a járásszámvevővel rendre vizsgálja.

Rákóczi ünnep a ref. egyházban. Az erdélyi református egyházkerület igazgató-tanácsa körlevelet intézett az összes egyházközségek kebli tanácsaihoz, melyben felhivja, hogy a nagy fejedelem hamvainak hazaszállitása alkalmából emlékezzenek meg róla. Utasitja az egyházakat, hogy 27-én, mikor a fejedelem hamvai magyar földre érkeznek és 29-én, mikor Kassára inditják egy-egy negyedóráig harangoztassanak. A Rákóczi emlékünnepeket 28 án, a reformáczió emlékünnepével kapcsolatosan tartják meg mindenik egyházközségben. A helybeli ref. egyházkebli tanácsa a kettős ünnep tárgyában, mint értesülünk, a mai gyülésben fog határozni.

Az aczetilén gáz előállitásáról és világitási vagy más czélokra való felhasználásáról alkotott 73357 b. ü. m. számu szabályrendelet folyó évi október hó 1-én lépett életbe. *Szombatfalvy* Lajos főkapitány ahoz alkazkodás végett ezen szabályrendelet 30-ik § sát az érdekeltekkel a következőben közli: Jelen szabályrendelet életbelépésétől számitott 3 hónap leteltéig valamennyi hordozható aczetelin gáz-fejlesztő készülék, lámpa, melyek jelen szabályrendelet életbelépése előtti időben kerültek már a forgalomba, — bélyegzés végett Budapesten a vizsgáló bizottságnak, vidéken az illetékes kerületi iparfelügyelőnek bemutatandó. E bélyegzést ugy a bizottság, valamint az iparfelügyelők dijtalanul teljesitik. A fenti határidő letelte után oly készüléket, lámpát használni, mely semmi bélyegzéssel ellátva nincsen, tilos.

Postás Klári. A Polgári önképző és segélyző egylet által a mult szombaton rendezett szinielőadás erkölcsileg fényesen sikerült. Mükedvelőnk ez alkalommal is derekasan megállták helyüket s *Fischer* Ferencz vezetése mellett feladatukat sikerülten oldották meg. Ugy a női szereplők: *Bartos* Teréz, *Hodor* Margit, *Likmann* Róza, *Kassay* Berta és a többi, mint a férfiak: *Szemerjay* Károly, *Hettás* Gusztáv, *Csergőffy* Antal, *Nagy* Gusztáv, *Láday* Károly, ifj. *Orbán* József, *Gergely* György stb. valamennyien igen buzgólkodtak a siker érdekében. Az előadás összes bevétele 164 kor. 70 fillér volt, a mi a kiadást illeti szintén üti a bevételt, nehány korona kivételével, a mi annak tulajdonitható, hogy egyszerre több mulatság volt napirenden és a szintársulat is éppen érkezőben volt. Az előadáson felülfizettek: Solymossy Endre 2 kor., Vajda Ferencz 2 kor., Becsek Aladár 2 kor., N. N. 1 kor. 60 fill., Szakács Józsefné 1 kor. 60 fill., olvashatatlan aláirásu 20 fill., olvashatatlan aláirás 1 kor., Fekete Béni 1 kor., Sándor Istvánné 40 fill. Fogadják egyletünk hálás köszönetét.

Koronagyülés. Az udvarhelymegyei róm. kath. egyházkerületi papság f. hó 15-én tartotta rendes évi koronagyülését a helybeli plebánia épületében. A gyülésen a folyó ügyek elintézése mellett a papi nyugdij kérdéssel is foglalkoztak és a nyugdij felemelése mellett foglaltak állást. Gyülés végével a megjelent papokat *Mikes* János gróf főesperes látta vendégeül.

Kéménytűz. F. hó 18-án d. u. 5 órakor kigyuladt a Rózsa-utcza 16 számu ház kéménye és csak a szerencsés véletlennek köszönhető, hogy nagyobb szerencsétlenség nem támadt belőle. A kéményből hatalmas láng csapott ki, de az a körülmény, hogy teljes szélcsend volt és az, hogy gyorsan az oltáshoz fogtak, megakadályozta a tűznek a tetőzetre való átterjedését. — Olyan helyeken, ahol a ház a tetejétől le az alapjáig fából épült és ahol a szárazság következtében minden olyan gyulékony, mint a papiros, nagyon kellene vigyázni, mert egy kis gondolatlanság egész városrészt elpusztithat. — Hogy kit terhel a felelősség, — a lakost, avagy a kéményseprőt, — azt a rendőrség fogja megállapitani.

Kézrekerült tolvajok. Három kápolnásfalusi székelyatyafi, névszerint *Ferencz* Mózes, *Márton* István és *Lőrincz* D. András folyó hó 14-én Csikkarczfalvára voltak vásáron, amidőn *Peczek* János almási czigánynak mintegy 160 koronáját ellopták, mit sem a csikkarczfalvi, sem a csikszeredai csendőrségnek nem sikerült kinyomozni. Hivatalos felszólitásra szentegyházasfalvi *Ilyés* János m. kir. csendőrőrmester, — ki már több eredményes nyomozást eszközölt — vette kezébe az ügyet s még az nap éjjel 11—12 órakor az ugynevezett Kápolnás és Szentegyházasfalu község közt terjedő Hüvölgy nevü állami útmentén tetteseket, kik hazatérőben voltak, letartóztatta, s hosszas nyomozás következtében sikerült Ferencz Mózes szekere nyujtója között egy zsebkendőben 150 kor. s nehány fillér összeget megkapni. Nevezett őrmester nemcsak ez, de számos ily nemü erélyes müködéséért méltó a maga jutalmára, mit az illetékes hatóság figyelmébe ajánlunk.

Karakul és friz juhok, melyekről korábbi lapszámunkban részletes ismertetést közöltünk, a miniszteri kirendeltséghez megérkeztek. A karakul kosokból 2 darab Bokharából, Ázsiából való, a többi ezek ivadéka. A juhok a kirendeltségi irodánál megtekinthetők.

Kivonat a hiv. lapból. Sertésorbáncz fellépett és a zárlat elrendeltett Kápolnásfalu községben. — Bivalyvész fellépett szorványosan és az udvarzárlat elrendeltetett Homoródbene községben. — Lépfene fellépett szorványosan és az udvarzárlat elrendeltetett Máréfalva községben. — Május 15-től fogva Küküllőkeményfalva csordájában legelő és a Hivatalos Lapban körözött kékes szőrü ökörborju (1 és ½ éves) — miután gazdája nem jelentkezett, november hó 7-én d. e. 9 órakor, Küküllőkeményfalva község házánál tartandó nyilvános árverésen, a legtöbbet igérőnek el fog adatni. — Székelyszentkirályi lakos Balázs Lajosnak, 55730, 55704. sz. baromlevelei elvesztek. — Erdőfüle községben több napok óta egy darab, mintegy 10 éves, sötét pej szőrü kancza-ló, közép termetü, bal czomján M. H. bélyeg látható, felfogva tartatik. — Majro Miklós (Komlós) székelykereszturi lakosnak, f. hó 6-án Székelykereszturról elveszett egy drb 7—8 hónapos, fehér kondor szőrü gölye malacza.

Anyakönyvi hivatal forgalma. Székelyudvarhely városban a folyó évi III-ik negyedében

született 43 egyén, mely szám nem szerint igy oszlik meg: fiu 18, leány 25 Elhalt ugyancsak 43, nem szerint 28 férfi, 15 nő, vagyis a negyed év alatt a nők 37-el többségbe kerültek. Házasságot 14 pár kötött, kihirdetés alatt 5 pár van.

Közgyülési meghivó. Az ev. ref. egyházközség képviselő testülete ma, vasárnap, a leányiskola helyiségében közgyülést tart, melynek legfőbb tárgya az 1907. évi költségvetés tárgyalása. A tagok ezuton is meghivatnak a közgyülésre

A vizmosásos helyek megkötése. A vármegyeház kistermében f. hó 13-án a vármegye területén levő vizmosások megkötése tárgyában Dr. *Damokos* Andor alispán elnöklete mellett értekezlet volt, melyen *Péch* Béla földmivelésügyi miniszteri müszaki tanácsos, *Krausz* Géza erdőfelügyelő, *Fás* Gyula erdőmester, *Kenessey* Béla a brassói kulturmérnöki hivatal vezetője, *Zayzon* Géza kir. s. mérnök, *Gálffy* Kálmán főszolgabiró és Dr. *Sebesi* János vm. aljegyző mint előadó vettek részt. Az értekezlet megállapodott, hogy az 1907. év tavaszán Ábránfalva, Siménfalva, Magyarhidegkut, Fiatfalva, Zetelaka, Siklód és Homoródalmás községekben lesznek a vizmosás megkötési munkálatok meginditandók s az egyes községek számára a földmivelésügyi miniszter által ezen czélra adott összegből pénzsegélyt is biztosit. de csak azon arányban, melyben az egyes községek is a szükséges anyagokban és munkában már a munkálatokhoz hozzájárulásukat előre biztositották. Az értekezleten az alispán kilátásba helyezte, hogy a már kidolgozás alatt álló vizmosások megépitése tárgyában, már kidolgozás alatt álló vármegyei szabályrendelet tervezetet mielőbb elkészitteti, hogy a vizmosások megkötését a tulajdonjogi kérdések ne akadályozzák. Az értekezlet előadó javaslatára felkérte az alispánt, hogy Székelyudvarhelyen és Székelykereszturon füztelep létesitése czéljából a földmivelésügyi miniszterhez előterjesztést tegyen. Az értekezleten több szakkérdés nyert részletes megvitatást s este 6 óra utánig tartott.

A róm kath. templom belső javitás és diszitésre adakoztak. (VI. közlemény). Zonda Józsefné 113 sz. gy.-ivén Mélik István. Waitsuk Józsefné, Özv. Török Antalné 10—10 k. Csiky Jenő, Mélik Bogdán, Varterész Antal, ifj. Török Antal, Ferenczy Károly, Merza Emilia 5-5 k. Vilman Géza 3 k. Bogdán Istvánné, N. N., Lázár Péterné, Szebeny Gerőné, Ferenczy Istvánné, dr. Viola Sandorné, dr. Sándor Gyula, dr. Sándor László, Merza Vilmos, Szabó Annuska, Szabó Gézáné, Száva Lukács, Filep Sándorné, Szántho Jolán 2—2 k. N. N., dr. Szini Jánosné, Gagyiné, Száváné, Görsy Árpádné, Fülöp Juczika. H. I, M. I, M. E. 1—1 k Összesen 100 k. Özv. Boros Károlyné 97. sz. gy.-ivén Özv. Boros Károlyné 10 k. Kassay Ákosné 102. sz. gy.-ivén Kassay Ákosné 3 k. Reiner Jánosné 79 sz. gy.-ivén N. N., Reiner Jánosné 10—10 k., Novák Erzsi 4 k., N. N. 3 k, Martinovits Szilárdné, Özv. Pal Jánosné, Golya Ernesztin 2—2 k, Zöld Jánosné, Dózsa Jakabné, Balázssy Julia, Wilhelmb Margit, Keresztes Antona, Nyirő Mihályné, Manasszes Dánielné, Hadnagy Lina 1—1 k., Özv. Szigeti Istvánné 50 f. N. N, Csont F, Gergely M. 40—40 f. Nagy Jánosné 30 f., Jakab Józsefné, Boldizsár Juliska, Barca J. 20—20 f., Ágoston M 10 f, Összesen 43 k. 70 f. Özv. Mihalóvits Béláné 92 sz. gy.-ivén Bodoláné, Séra Kálmánné, Kovács Pálné, Hein P., Zöld Jánosné, dr. Imreh Domokosné 2—2 k., Mátéffy Domokosné, Korb Jánosné 3—3 k., Innominé, Schiefner Károlyné, Vánkyné, dr. Pal Ernőné, Özv. Rápolthy Domokosné, dr. Vass Miklosné, dr. Gross Viktorné 1—1 k. Összesen 25 k. Dr. Egyed Balázsné 91 sz gy.-ivén Becsek A. 10 k, Barabás A 6 k., dr. Egyed Balázsné 2 k., Esztegár B 1 k. Összesen 24 k. Szeidel Zsuzsanna 119 sz. gy.-ivén Szabady T, dr. Hinléder E. 5—5 k, Özv. Jancsó Antalné 3 k, Sándor I gör. kath. esperes 2 k., Pálffy L 1 k., Özv. Szabady Ferenczné 1 k. 40 f., Donáth Gy, Florián Gy., Szöke Józsefné, Kapsza K., Szeidel Zsuzsa 40—40 f, Özv. Fodor Istvánné, Albert Péterné 30—30 f., N. N, N. N, N. N, Ülkei Véri, Csnedőr Rózsi, Bartalis Mihályné 20—20 f., László Anna, Jakab Béniné, Jakab J, Jakab Juliska, Gál V. 10—10 f. Összesen 21 k. 70 f. Özv. Richter Vilmosné 24 sz. gy.-ivén gróf Haller J 5 k., Ujházy Lászlóné 3 k., Neuschlosz gőzfürész Homoród 4 k., Walonta 2 k, Demény Gézáné 1 k., Apathyné, Repede Gy, ifj. Reichert J., Nisztor J, Horod, Markovits A., Nagy J., Hovai Teréz, Kont J, Farkasházi Adel, Özv. Wolfshantné, Jellmann Etelka, Stanarsz H., Gáspár B, Krausz Helén 1—1 k., Huszár J, Bokor Endréné 50—50 f, Özv. Gáspár Józsefné, Both Názár 40—40 f., Izsákné 60 f., Müller Eliz, Valics Jenőné 20—20 f., Maksainé 10 f. Összesen 32 k 30 f 8 gy.-iv összege: 260·30 k. I—V. közlemény 1751·07 k. összesen 2011·37 k. Fogadják a nemesszivü adakozók ez uton is hálás köszönetünket Székelyudvarhelyt, 1906, október 16-án. Mikes János gróf főesperes- plebános bizottsági elnök. Paschek Viktor bizottsági pénztárnok.

x **Eladó vetemény.** Kitünő minőségü murok, petrezselyem, peszternák és káposzta kis és nagy mennyiségben jutányos áron eladó. Megtekinthető a Zálogkölcsön-intézetnél levő pinczékben.

Tanuló felvétetik e lap nyomdájában.

Eladó gyümölcsös-ládák. Czim a kiadóhivatalban.

Szinházi hét.

Heves Béla szintársulata e hét első napján kezdette meg, a mintegy hat hétre terjedő szini évadját, a közönség meleg érdeklődése mellett. Bemutató előadásul *Herbelin papa*, franczia bóhozat került szinre. A francziák a családi összeházasodásokból előkerülő bonyodalmakat rendkivüli nagy előszeretettel hozzák szinre és az abban rejlő komikumot ügyesen kihasználják. A Herbelin papa egész meséje tiz szóval elmondható. Herbelin elvesz feleségül egy fiatal leányt, kinek özvegy anyját elveszi a Herbelin fia s igy az apából a fia veje, a fiuból az apa apósa lesz Azonban ezt a kevés cselekményt annyi kedves humorral tálalják fel, hogy a közönség állandó derültségben van. A szereplők nem voltak kellőleg diszponálva, amit az utazás fáradalmainak tudhatunk be. *Rónait* és *Ladányit* mint kiváló, tehetséges szinészeket ismeri a közönség, kik ez este is, elevenséget hoztak a szinpadra. Igen jó volt *Halasi* Mariska, a fiatal asszony, *Püspöki* Rózsi, a szerelmes özvegy szerepében. — Kedden, Milöcker operettéje, *Szegény Jonáthán* volt müsoron. Trip Jonathant *Rónai* játszotta természetes kedvességgel. *Tibor* Lóri Hariett szerepében excellált. Puszta megjelenésével is tapsot aratott. A kintorna áriákat művészetének szinaranyával zománczozta be; igaz, hogy önkényes tempókkal énekelte, de bámulatos lélegzetvételi oekonomiával, mesteri decrescendálással, mindezzel mély hatást váltva ki. *Kozma* Pista mint Vandergold kissé feszes volt, noha énekszólóit, hatalmas terjedelmü tenorhangjával teljesen érvényesitette. *Balla* Mariska (Molly) kellemes, rokonszenves, tisztán csengő hangjával és kedves játékával fényes sikert aratott. Az ensemble kitünő volt s az uj diszletek is hatottak. — Szerdán *A gésák*, ez a bájos angol zenéjü operette ment. *Tibor* Lóri, mint Mimoza pezsgő elevenséget hozott a szinpadra; játékával s főleg énekszámaival teljesen érvényesitette kedves szerepét, miért zajos elismerésben volt része. *Balla* Mariska ez este is graczióznus Molly volt, azonban uj, megkapó szine, hangja, fordulata volt a szerepe minden jelenésében. *Békéssy* hatalmas baritonjával tetszett, mig *Kozma* Pista kisebb szerepét az unalmasságig pathetikusan játszotta. *Somogyi* (Vun-Hi) aktuális, helyi vonatkozásu koupletteivel és tánczával zajos sikert ért el. A darabot jó gyors tempóban vitték s igy a szereplők valamennyiét méltán illeti dicséret.

Folyó hó 18-án, csütörtökön Ferenczy Ferencz: „*Pogány Gábor*“ czimü 4 felvonásos társadalmi szinművét adták. Ferenczy Ferencz nehány évvel ezelőtt tünt föl a drámairodalom egén és nemsokára jó nevet szerzett magának a társadalmi életből vett érdekes szinművei által. Szinműveinek az kölcsönöz leginkább érdekességet, hogy teljesen szakit a régi rendszerrel és a poetika által felállitott szabályokat egészen figyelmen kivül hagyja. Mellőzi az u n. költői igazságszolgáltatást, mely a szemlélő megbolygatott lelki egyensulyát ujra helyreállitja és a való életnek egy részét rajzolja a maga kiméletlenségeivel, ferdeségeivel és igazságtalanságaival. Drámáinak befejező része rendesen kegyetlen. A jámborok, ártatlanok, becsületesek, meghalnak, öngyilkosokká lesznek, avagy merényletnek esnek áldozatul. A néző elégedetlenül távozik a szinházból és korholja a szerzőt kiméletlenségéért, de ha kissé gondolkozik. nagyon hamar meg kell győződnie arról, hogy az élet vajmi ritkán nyujt az embernek megfelelő elégtételt. Ferenczy drámái mindezen a csapáson haladnak. Ilyen a „Flirt“ a „Nagy érzés“ és a „Pogány Gábor“ is. E szinmü meséje nem eredeti, motivumait már sokszor láthattuk. Olyan szindarabunk, mely tönkrement gentry-családot, érdekházasságot és ebből folyó tragikus jeleneteket mutat be, nem egy van. De a „Pogány Gábor“-ban mégis van valami uj, valami szokatlan. Személyei nem azok a stilizált alakok, melyeket a hasonnemü darabokban látni szoktunk, nem tulvilági emberek, nem szóvirágos bábok, hanem a valódi életnek, valódi alakjai, milyeneket mindnyájan ismertünk, vagy ismerünk. Maga a cselekvény nehezen indul meg, az első és második felvonásban alig történik valami, de azután az események rohamosan haladnak a kifejlett, a vég felé, mely váratlan és borzalmas. Amilyen nagy probléma előtt áll a darab főhőse, ép olyan problematikus maga az egész szinmü: — szép de nem megnyugtató.

A szereplők gonddal végezték feladatukat és többször nyilt szinen is tapsot arattak. *Ladányi* Imre nagyon jól domboritotta ki Pogány Gábor alakját. A tépelődő, küzdő és végül a multat önmagában legyőző főhősnek minden lelki mozzanatát helyes érzékkel fogja fel és juttatta kifejezésre. Beszédét néhol nem egészen érthettük meg, de annak nem ő volt az oka, hanem maga a közönség, mely nem ült egészen csendben. *Halasi* Mariska szintén igen jól játszott. Különösen abban a jelenetben ragadta meg a közönséget, melyben megvallja Pogány Gábor iránti szerelmét. Ugyancsak jót kell mondanunk *Sinkó* Giziről (Lindner Berta) és *Gergely* Lajosról (Kovács Zoltán), akik két önzetlen, naiv szerelmes szerepében igazán finom, gondosan kidolgozott alakitást nyujtottak. Gergely Lajost nyilt szinen is megtapsolták. Ilyen tapsot aratott még *Baghy* Gyula, a pataki tiszttartó szerepében is, erőteljes, affektálatlan pátbosszáért és *Halasiné* Fellegi Laura egy a fiatalságát folytonosan visszasiró, vénülő hölgy személyének alakitásában. — A nagyobb szerepekben még kiemelendő *Püspöky* Rózsi és *Borcsainé*. Mindketten derekasan oldották meg feladatukat. Az összjáték is mindenben megfelelt a követelményeknek.

Pénteken zóna-előadásban, *Az arany kakas*, bohózat ment jó, összevágó előadásban. Tegnap szombaton, *A pesti nők* operette volt müsoron.

TÖRVÉNYSZÉK.

Székelyudvarhely, okt. 20.

Az esküdt-biróság az őszi ülésszakot f. hó 15 én kezdte meg. E napon az elnök dr. *Bodolla* Gábor, a birói tanács tagjai Dr. *Harmath* Jenő és *Mihály* János voltak, jegyző pedig *Császár* László. Lukács Lőrincz vádlottat az esküdtek a btk. 281. §-a első bekezdésében meghatározott, erős felindulásban elkövetett, szándékos emberölés büntettében bünösnek mondták ki s a tanács öt évi fegyházra itélte.

Benkő József vádlott ügye két nap, 16. és 17-én foglalkoztatta az esküdtszéket. A tanácsban *László* Domokos elnökölt, a birák *Mihály* János és *Graffius* Károly, jegyző *Szathmáry* Mihály voltak. Vádlott halált okozó sulyos testi sértés büntettével volt vádolva, a bünösség kérdésére az esküdtek „nem“-mel feleltek, mire a törvényszék felmentő itéletet hozott.

18-án az esküdtek Gál Jánost bünösnek mondták ki a btk. 279. §-ban meghatározott szándékos emberölés büntettében s a tanács (Dr. *Bodolla* Gábor elnöklete alatt, Dr. *Voith* Gerő, *Graffius* Károly birák, *Jakab* János jegyző) 5 évi fegyházat mért reá.

19-én a tanács elnöke *László* Domokos volt, birái *Voith* és *Graffius*, jegyzője *Gergely* Ferencz. Az esküdtek ifj. Bartók Józsefet, a btk. 281. §-a első bekezdésébe ütköző, erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntettében bünösnek mondták ki s a biróság ezt is öt évi fegyházzal sujtotta.

Ma szándékos emberölés büntettével vádolt Bedő Dénes ellen folyik a tárgyalás s még a jövő hétre marad három ügy tárgyalása. Egyban a vád szándékos emberölésre irányul, kettőben pedig gyujtogatásra.

A vádat mindvégig Dr. *Révffy* Zoltán, kir. ügyész képviseli.

TÁVIRATOK.

Budapest, október 20.
(Érk. d. u. 5 ó.)

Országgyülés.

A képviselőház mai ülésén Justh Gyula elnökölt.

Az iparfejlesztési törvényjavaslat tárgyalására került sor. Nagy Emil előadó ismertetve javaslatot, elfogadásra ajánlja Kossuth kijelenti, hogy nehány szót kiván szólni a javaslathoz. Miután a közgazdaság önállóságot kivánja, kivánnia kell az ipar fejlesztését is. Ezért terjesztette be a javaslatot. Fontos az iparfejlesztés azért is, mert egy lépés a gazdasági önállóság felé. Ezen törvényjavaslatot nem kell nagyon ajánlani. Kéri a Házat, hogy fogadja el. (Zajos éljenzés.)

Maniu Gyula nemzetiségi a javaslatban kifogásolja a miniszternek biztositott diszkrecionális jogokat. Javaslatot nem fogadja el.

Szentiványi Árpád, a függetlenségi párt nevében melegen ajánlja a javaslat elfogadását. Bauer Antal horvátul beszél. Határozati javaslatot nyujt be, hogy a javaslat tárgyalását későbbre halasszák, hogy legyen idő tanulmányozni a javaslatot a horvát képviselőknek is.

Kossuth ellenzi Bauer javaslatát, kijelentve, hogy a javaslatot már régen megküldötték a horvát kormánynak.

Holló Lajos melegen üdvözli a törvényjavaslatot, melytől sokat vár. Hangsulyozza annak szükségét, hogy világpiaczot igyekezzünk teremteni.

Ezután az elnök az ülést felfüggesztette. Szünet után Vinkovics Bódog beszélt horvátul, a javaslat ellen.

Miniszterek a királynál.

Bécs. A király délelőtt tizkor Wekerlét, tizenegykor Aponyit fogadta külön kihallgatáson.

Wekerle délben fél óráig tanácskozott osztrák pénzügyminiszterrel, délután egykor hosszabb látogatást tett Goluchowszky külügyminiszternél.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája

nélkül ne együnk levest.

Sz. 5244—906. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székelyszenterzsébet és Székelyandrásfalva községekből alakult körbábai állás megüresedvén, midőn annak szabályszerü betöltésére pályázatot hirdetek, felhivom az érdekelteket, hogy az eddigi müködésüket igazoló bizonyitványaikkal felszerelt folyamodványaikat **folyó évi november hó 15-éig** annál is inkább adják be, mert a később beérkezett folyamodványok figyelembe nem vétetnek.

Ezen állással 100 korona rendes fizetés és 40 korona lakbér szabályrendeletileg megállapitott dijak járnak s ennek ellenében tartozik az illető a bábák részére szóló utasitást betartani.

Székelykeresztur, 1906. október 7-én.

Gálfty,
főszolgabiró.

A homoródi járás főszolgabirójától.

Sz. 3488—906. k. i.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A közigazgatási erdészeti bizottság 1607—906. k. e. b. számu határozatával a „Hatod“ nevü havason Kisbaczon, Bardocz és Csikszentkirály község birtokosainak tulajdonát képező részen és pedig a „Boda kutja“ és a „Barót köze pusztája“ nevü helyeken két őrház, erdőtiszti szállóval és istállóval felépitését elrendelvén s az épitési költségeket egy-egy őrházra 1721 korona 10 fill, kikiáltási árban engedélyezvén, e munkálatok foganatositásának biztositása czéljából **1906. évi október hó 23-ik** napjának 9 órájára Olasztelek községháza termében elnökletem alatt tartandó nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

Versenyezni óhajtókat felhivom, hogy az engedélyezett költség-összeg után számitandó 5% bánatpénzt kitüzött nap d. e. 9 órájáig jutassák kezemhez.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó müszaki müvelet és feltételek hivatalomnál hivatalos órák alatt naponkint megtekinthetők.

Okländ, 1906. október hó 5.

Szabady Tivadar s. k,
főszolgabiró.

Sz. 509. 1906. vh.

Arverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 § a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az oklándi kir. járásbiróságnak 1905. évi Sp. 273 számu végzése következtében dr. Pétefy Áron ügyvéd által képviselt Szabady Tivadar oklándi lakos javára Bartha Andor bardoczi lakós ellen 177 kor. 32 f. s jár. erejéig 1905. évi szeptember hó 6-án foganatositott kielégités végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 2300 k. f.-re becsült következő ingóságok u. m.: 2 ló, 4 ökör és 3 gép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1905. évi v. 273/4 számu végzése folytán 177 kor. 32 fill. tőkekövetelés, és eddig összesen 10 koronában biróilag már megállapitott költségek erejéig, Bardoczon alperes lakásán **1906. év október hó 29-ik** napjának d. e. 10 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándkozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alól is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Okländ, 1906. évi szept. hó 22-ikén.

Polláк Ignácz, kir. bir. végrehajtó

Sz. 964. 1906.

Árlejtési hirdetmény.

A parajdi sóbányából a sónak kiemelésére szolgáló lójárgányhoz szükséges *lóerő szolgáltatása*, valamint a kiemelt sónak a törlő malomig leendő elfuvaroztatása 1907 évi január hó 1-től 1909 évi deczember hó 31-ig terjedő időre, **1906. október 30-ikán** d. e. 9 órától 12 óráig a sóbánya hivatalnál tartandó nyilvános szóbeli árlejtés és azzal kapcsolatos zárt irásbeli ajánlat utján, a legkevesebbet igérőnek bérbe adatik.

Bánatpénz a lójárgány szállitáshoz 1000 kor.

Bánatpénz a fuvarozáshoz 300 kor. Részletes feltételek a hivatalnál megtekinthetők.

Magy. kir. sóbánya hivatal.

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsém n. é. közönséget értesiteni, hogy ujonnan berendezett

füszer-, festék-, fonal-, szines fejtő- és csemege üzletemet

Deák-tér 15. szám alatt

megnyitottam.

Ajánlom legfinomabb minőségü kávéimat u. m. Jamaikai, Cuba, Ceylon, Portorico, Quatemala, valamint különböző gyöngykávé fajaimat, finom olasz rizseket, valódi Neuman-féle aradi liszteket, továbbá Elápataki, Kaszoni Székely Selters és Baross-forrás ásványvizeket. mindennemü olajak, festékek, magyar gyártmányu szoba padló-mázak, legfinomabb kristály tiszta szagtalan petroleumot stb.

Midőn a nagyérdemü közönség kegyes pártfogását kérem, szolid áraim, valamint pontos és előzékeny kiszolgálásról nagyrabecsült vevőimet biztosithatom.

Alázatos tisztelettel

Hánn József.

Figyelem! Még soha nem létezett! Figyelem!

Egy garantirozott

jól járó órát lánczczal együtt

csak 2 K 95 fill.-ért

szállitunk mig készletünk tart, filiálénkból Bregenzből, a pénz előleges beküldésére, vagy utánvétel mellett. Ezen olcsó árral óráinkat azért ajánlhassuk, mivel raktárunkon több mint 100 000 darab van.

Rendkivül előnyös alkalom vevőknek!!

Schweizi óragyár „Aralk“

BREGENZ.

Két évi jótállás. Két évi jótállás.

Szerves anyagoktól mentes!

A „Székely Kristály“ a legjobb borviz.

SZÉKELY KRISTÁLY

KAMILLA-FORRÁS

A Kárpátok gyöngye.

Természetes ásvány-GYÓGYBORVIZ

Kutkezelőség: Székelyudvarhelyt.

Ezen természetes gyógyborviz a légző és emésztőszervek hurutos bántalmainál, angolkor, csontlágyulás, vese- és hólyag-betegségeknél páratlan gyógyszer. Szabad és kötött szénsavtartalmánál, valamint szerencsés összetételeinél fogva nagy befolyással van az étvágy fokozására és elősegiti az emésztést. — Mint hüsitő és üditő ital, borhoz használva, a legelső a borvizek között.

A „Székely Kristály“ a legjobb borviz.

Szerves anyagoktól mentes!

A m. kir. szőlőtelepeken termelt

és a budafoki m. kir. pinczemesteri tanfolyam által kezelt s a m. kir. földmivelésügyi miniszter támogatásával létesitett borértékesitő osztályából

magyar gazdák vásárcsarnok raktárszövetkezete

székelyudvarhelyi fiókjánál

következő, hivatalos vizsgálaton átment

BOROK vannak raktáron:

	Fogy. adóval együtt	Fogy. adó nélkül
Magyarigeni Riesling	80 fillér	70 fillér
Mézes fehér	65 fillér	55 fillér
Siller szekszárdi	47 fillér	37 fillér
Fehér asztali	45 fillér	35 fillér
Hegyaljai asztali	78 fillér	68 fillér
Villányi vörös 1900 évi ...	88 fillér	78 fillér
Tolcsvai szomorodni 1900 évi	155 fillér	144 fillér

Palaczk borok: Zöld sylvani, Magyarigeni Som, Kecskeméti Auvergnas Gris Farczali Furmin stb. fajta kitünő palaczk — borok á legolcsóbban kaphatók. —

Megrendelésre bármily faj palaczk borok hozathatók Vételnél hordóért literenként 13 fill. letét adandó. — Hordók 3 hónapon belől sértetlen tiszta állapotban, székelyudvarhelyi pinczéhezi szállitást levonva, a felszámitott áron visszavétetnek.

Első Budapesti Malom-épitészet és Gépgyár képviselője.

KÜHNE E. mezőgazdasági gépgyár

bizományi raktára.

TÖRÖK szerencséje ÖRÖK

Felülmulhatatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt **27 millió koronánál több nyereményt** fizettünk ki nagyra becsült vevőinknek; ezek között a **két legnagyobb** nyereményt, és pedig:

kétszer a nagy jutalmat, a **600.000** koronás főnyereményt, a legnagyobb **400.000** koronás főnyereményt

továbbá 5 á **100.000**, 3 á **90.000**, 3 á **80.000**, 3 á **70.000**, 4 á **60 000** több **50.000**, **40.000**, **30.000**, **25.000**, **20.000**, **15 000** és ezeken kivül számtalan **10.000**, **5 000**, **3.000**, **2.000**, 1000, 500 koronás és egyéb nagy nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 19-ik uj magyar osztálysorsjátékban

125.000 sorsjegyre **62.500** pénznyeremény jut és összesen **16 millió 457.000 korona**

hatalmas összeget sorsolnak ki. Legnagyobb nyeremény esetleg

1.000,000 korona

továbbá 1 jutalom **60 000**, 1 nyeremény **400.000**, 1 á **200.000**, 2 á **100.000**, 2 á **90 000** 2 á **80 000** 2 á **70 000**, 2 á **60 000**, 1 á **50 000**, 3 á **40.000** 3 á **30 000**, 6 á **25 000** 9 á **20 000** 13 á **15 000** 41 á **10 000** korona és még sok egyéb nyeremény. Az I. osztályu sorsjegyek tervszerü árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt —.75 vagy K 1.50. 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy 3 korona
1/2 eredeti sorsjegy frt 3.— vagy K 6.—. 1/1 eredeti sorsjegy frt 6.— vagy 12 korona

A sorsjegyeket **utánvéttel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük Hivatalos tervezet dijtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

folyó évi október hó 28-ig

hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfogynak.

TÖRÖK A. és Társa

Sürgönycim: Törökék, Budapest **Bankház R. T. Budapesten.** Sürgönycim: Törökék, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főárudánk osztálysorsjáték-üzletei: Központ: **Szervita-tér 3/a** I. fiók: **Váci-körut 4/a.** II. fiók: **Teréz-körut 46/a.** III fiók: **Muzeum-körut 11/a.**